

АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ТА ПЕРСПЕКТИВ РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ УКРАЇНСЬКОГО ПРИЧОРНОМОР'Я

В умовах інтернаціоналізації та глобалізації все більше зростає роль зовнішньої торгівлі в економічному розвитку як країни в цілому, так і її окремих регіонів. Зокрема, в Україні зовнішня торгівля є одним з найважливіших джерел наповнення державного бюджету, а економічна взаємодія з іншими країнами змушує національних виробників знижувати витрати, підвищувати продуктивність праці, підтримувати необхідний рівень конкурентоспроможності. Отже, торгівля з зарубіжними країнами, таким чином, є потужним додатковим імпульсом розвитку національної економіки.

Проблемою виходу на зовнішню торгівлю зокрема українського Причорномор'я займалися відомі українські вчені та фахівці: Л. Лісова, С. Юшина, Н. Черкас, Т. Гоголева, А. Рум'янцев, Є. Савельєв, С. Сорокін, В. Старинцев, А. Огієнко, В. Осипов, О. Пилипенко, Г. Борщ, В. Лунев та інші. У роботах цих авторів проаналізовано можливості розвитку зовнішньої торгівлі окремих регіонів, зокрема українського Причорномор'я, дана оцінка перспектив виходу торговельної продукції України на зовнішні ринки, виявлено основні проблеми для розширення впливу продукції українського Причорномор'я на зовнішніх ринках.

На сьогоднішній день, потребують більш детального вивчення шляхи та напрямки збуту торговельної продукції українського Причорномор'я, розвиток засобів аналізу перспектив зовнішньої торгівлі цього регіону, а також стратегії щодо розширення впливу продукції українського Причорномор'я.

Як відомо, зовнішньоторговельна діяльність - діяльність по складанню домовленості у сфері зовнішньої торгівлі товарами, послугами, інтелектуальною власністю та інформацією. До зовнішньої торгівлі товарами відноситься імпорт і (або) експорт товарів. Одним з найважливіших факторів у розвитку держави є регулювання зовнішньої торгівлі. Громадська складова міжнародної торгівлі простежується у всіх структурних компонентах торгових правовідносин (суб'єкти, об'єкти і зміст), заснованих на міжнародному договорі. Кожна держава визначає ступінь державного регулювання зовнішньоторговельної діяльності країни самостійно, встановлюючи ліберальні заходи впливу або, тяжіючи до більш «закритому» характеру економіки [1, С.93].

Причорноморський регіон розташований на півдні України в межах території Одеської, Миколаївської, Херсонської областей. Спеціалізація цієї Приморської території і основних промислових центрів цього регіону зумовлює спеціалізацію галузей промисловості, пов'язаних з морем. Порти відіграють велику роль, через них здійснюють експортно-імпортні операції України з усіма країнами світу. Однією з особливостей регіону є розробка окремих видів мінерально-сировинних ресурсів, на базі яких розвиваються галузі добувної та обробної промисловості. У функціонально-галузевої структурі

промислового комплексу Причорномор'я провідна роль належить машинобудівному комплексу і галузевий продовольчого комплексу [2, С.23].

Зовнішньоторговельний оберт Причорноморського регіону нараховує 6812,7 млн. дол., і розподіляється таким чином:

- Одеська область - 55%,
- Миколаївська - 39%
- Херсонська – 6 %. [3, С.147]

Динаміка зовнішньоторговельного обігу Причорноморського регіону має позитивну тенденцію, проте кризові явища, що відбулись у 2013-2014 рр. призвели до різкого скорочення зовнішньоторговельного обігу товарів (- 48%) та послуг (-2,4%) у Причорноморському регіоні України в 2016 р. у порівнянні із 2013 р., однак зовнішньоторговельне сальдо в Причорноморському регіоні України у 2016 році було позитивним, що свідчить про ефективність зовнішньоторговельної діяльності. Показники експорту, імпорту, зовнішньоторговельного обороту - це все впливає на аналіз розвитку зовнішньої торгівлі Причорноморського регіону. А на зовнішньоторговельний баланс Причорноморського регіону впливають зміни експорту, імпорту, сальдо товарів і послуг [3, С.201].

В цілому, у Причорноморському регіоні спостерігається позитивне торговельне сальдо протягом останніх 5 років. (Див. табл.1)

Таблиця 1

**Динаміка зовнішньоторговельного балансу Причорноморського регіону
2013-2017 рр.**

Рік	Показник	Одеська		Миколаївська		Херсонська	
		товари	Послуги	Товари	послуги	товари	послуги
2013	Сальдо,млн.дол США	-3008,7	971,3	1475	426,8	212,9	31,1
2014	Сальдо,млн.дол США	-1810,3	909,7	1245,2	542,8	94,5	36,3
	Абсолют. відхил. 2014р. від 2013р. %	+160	-6,3	-15,6	+27,2	-55,6	+16,7
2015	Сальдо млн.дол США	-298,5	803,1	1206,2	417,8	173,6	32,4
	Абсолют. відхил. 2015р. від 2014р. %	+354,7	-4,8	-14,7	-5,6	-43,8	-43,8
2016	Сальдо млн.дол США	760,2	764,4	1028,4	394,2	97,5	18,2
	Абсолют. відхил. 2016р. від 2015р. %	+354,7	-4,8	-14,7	-5,6	-43,8	-43,8
2017	Сальдо млн.дол США	276,5	643,6	986,5	363,7	75,5	26,2
	Абсолют. відхил. 2017р. від 2016р. %	-63,6	-15,8	-4,1	-7,7	-22,6	+43,9

Джерело: складено автором на основі [4]

Аналіз проведений у табл. 1 показує, що обсяг торгівлі у Причорноморському регіоні має стійкий характер і зберігається на однаковому рівні, помітне зниження відбулось у 2014 р., спричинене воєнним конфліктом на сході України та переорієнтацією експорту з країн СНД до країн Європейського Союзу.

Нажаль, сьогодні існує ряд негативних чинників, що мають значний вплив на експорт областей Причорномор'я, серед яких можна виділити ці:

- висока енерго- та матеріалоемність продукції,
- слабка підтримка банківським сектором підприємств,
- низький рівень досягнення інновацій, експорт спеціалізується на сировинній продукції, значний спадок інфраструктури регіону та основних фондів підприємств, низька інвестиційна привабливість регіону,
- недосконалість законодавства країни, недостатність знань та досвіду та висококваліфікованих кадрів в сільській місцевості,
- політична та економічна криза, погіршення економічних відносин з пострадянськими країнами та невідповідність вітчизняної продукції світовому рівню якості та сертифікації [2, С.34].

Проаналізувавши позитивні та негативні сторони перспектив розвитку зовнішньої торгівлі українського Причорномор'я можна зробити висновки, що постає питання нарощування зовнішньоекономічних зв'язків, збільшення експорту товарів та послуг для регіону. Тенденція Причорноморського регіону до нарощення товарних експортних потоків має супроводжуватися стабілізацією його положення в світових логістичних ланцюгах поставок, що призведе до міжнародної конкурентоспроможності регіону, тому що це регіон, в якому логістичний аспект грає велику роль через наявність транспортних коридорів, всіх видів морського, наземного і повітряного транспорту. Південь України може стати реальним рушієм економічного розвитку, соціальної стабільності країни, при умові впровадження інноваційних підходів до процесу управління.

Таким підходом може стати впровадження концепції логістики, яка може бути застосована для трансформації та адаптації економічних систем різного рівня.

Список джерел:

1. Козак Ю.Г. *Міжнародна торгівля: підручник* / Ю.Г. Козак, Н.В. Притула, Н.С. Логвінова. – [вид. 5-те, перероб. та доп.]. – Київ-Катовіце-Краків: Центр учбової літератури, 2015. – 272с.

2. Кулицький С. П. *Про перспективи розвитку української економіки у 2016 р.* / С. П. Кулицький // *Резонанс*. – 2016. – № 3. – 36с.

3. Осипов В.М. *Пріоритети соціально-економічного розвитку Українського Причорномор'я в контексті новітньої регіональної політики* / В. М. Осипов, О. А. Єрмакова // *Прометей: регіональний збірник наукових праць з економіки*. – 2016. – №2 (44). – 328с.

4. *Офіційний веб-сайт річної звітності емітентів [Електронний ресурс]*. – Режим доступу: <http://smida.gov.ua>.